

Kıdıraliuh Darhan

(1974)

1991 yılında KazMUV'ın Filoloji Fakültesi'ne girdi. Daha sonra üniversitenin izniyle eğitimine Türkiye'de devam etti. 1992-1996 yılları arasında Marmara Üniversitesi'nde okudu. 1996-1998 yılları arasında Ege Üniversitesi'nde yüksek lisansını tamamladı. 1998*2001 yılları arasında da İstanbul Üniversitesi'nde doktorasını yaptı. 2001 yılından beri Türkoloji

bölümünde çalışmaktadır. 2002 yılında beri K.A. Yesevî HKTUV'da Tarih bölümü bölüm başkanıdır.

Milletlerarası yayınlarda bir çok ilmî makalesi yayınlandı. Türk dilinde yayımlanan "Mustafa Çokay" adlı monografinin yazarıdır.

Şiirleri 1989 yılından beri Cumhuriyet matbaalarında yayınlanmaktadır.

Şiirler

Han Ken

Jelik kirse mundarğa,
Atalı söz tındar ma?
Joñkile jortsa josıp el,
Arkalana ul bar ma?
Sonav, sonav jıldarda,
Jel aydağan kaydağı, jemiri men jaydağı,
Basıp kirip jerime,
Kunarımdı jayladı.
Kögendelip arkanğa,
Tusav tüsti tarpañğa.
Kosaktalıp kartañğa,
Joktav ayttı kalkam da.
Oyın kılğan osılmay,
Kıyampuris kosınday,
Ospadarsız tosılmay,
Oyran saldı osınday.
Bulağay da alağay,
Zarlık bolğan zaman-ay.
Tarpañ mingen Türikten,
Jarbay kaldı jabağay.
Sansırağan sendelmek;
Sokır tağılık, sen de ermek,
Kansırağan men de ermek.
Tajalğa kim teñ kelmek,
Samurık kus şengeldep,
Kos büyirden kiskanda?
Kara ormanım ölgen şak,
Kara aspanım töngen şak
Jer soktırıp mistanğa,
Kan kustırdıñ duspanğa
Aynalatın, han Kerem!
Suñgak boylı suñkarım,
Suñğıla oylı sultanım.
Dübirlep ozğan devirden,
Tarlanbozım, tulparım!
Salkam-salkam salkarım,
Şamırkanğan şalkarım.
Ükili ümit artarım

Ken Han

Coşkunluk gitse bunlara,
Atalı söz dinler mi?
Sert şekilde hızla eser il,
Çile çekecek oğul var mı?
Sonra o yıllarda,
Yelin sürdüğü, nerde oburla yavaşı,
Basıp girip yerime,
Toprağıma yerleşti.
Bağlanarak halata,
Köstekler takıldı hızlı ata.
Bağlanıp yaşlılarla,
Ağıt söyledi yavrum da.
Fikrini edinen huzur bulmaz,
İnatçı asker gibi,
Kalabalıkla kalakalmadan,
Yağmaladı bu şekilde
Karışık da dolaşık,
Eziyet yapılan zaman has.
Huysuz ata binen Türkten,
Ayrılmadan kaldı tay, hey.
Yoruldu âvâre gezen;
Cahil dost, sen de iş,
Kansızlaşan ben de, iş.
Deccala kim denk gelir,
Simurg kuşu pençeleyip,
Çift böğürden sıkınca?
Kara ormanımın öldüğü zaman,
Kara âsmânımın üstüme indiği zaman,
Yel vurdurup hilekâra,
Kan kusturdun düşmana,
Kurban olayım, Kerem Han!
Uzun boyunlu şahinim,
Zeki, düşünceli sultanım.
Patırdayıp geçtiğin devirden,
Alacalım, hızlı atım!
Yırtık pırtık bozkırım,
Öfkelenen bozkırım.
Baykuşa ümit derim,

Zulkarnayın sıyaktı
Kos müyizdim, arkarım!
Elbeñ-elbeñ elmenen,
Emevringe ermegen,
El nemsın bermegen,
Senden boldın er degen:
Altı alaştıñ ardağı.
Aydarınan tañ atar,
Aybarınan kün batar.
Temir tösek jastanıp,
Talas bolıp tañmenen,
Tüzde jortıp tünkatar,
Sendey bolsın han degen!
Abılaydın jalğası,
Ak berendi alması.
Sağan Ayır? Bolar, hak,
Kul-kutandık tañbası.
Tek teñirden tilegen,
Sen-börisiñ. Bir egeñ.
Bodan bolmay baskağa.
Avzın ayğa bilegen.
Ay, aduvındı arısım,
Azuvı altı karısım.
Ağayıñnın arı üşin,
Kara bala kamı üşin,
Javmen jağa jarıstıñ,
Erligiñ - eldik namısım!
...Duspan - nöpir, javıñ köp,
Jaraladı janiñdi ok.
Şarpıp ketti tağıñdi ot.
Kelgen edin jalın bop,
Kete bardıñ sağım bop!
Eziret bergen ez babam.
Jırın kaldı mazdağan.
Baz birevge bozdağan,
Külip jattı boz dalañ...
Kün artınan kün ötti.
Teñirim berip tilekti,
Tilgiledik tünekti.
Talkan kıldık tozaktı,
Attı araylap azat kün.
Kek bop kevde kernegen,
Sonda oyatқан жүреkti,
Ol - sensiñ kökke örlegen,
Ol - sensiñ meñgi ölmegen.
A, han iyem, han iyem!
Biz bilmegen bir elden,
Oykastap şığa kelsenşi.
Omıravlatқан күреñimen!
Joliñdi kütıp жүrem men.

Zülkarneyn gibi
Çift boynuzlum, yabanî koyunum!
Yavaş yavaş il ile,
Görünüşüne ulaşmayan,
Ele namusunu vermedin.
Sen de oldun bir er;
Altı alaştın ötedeki,
Saçlarından tañ atar.
Heybetinden güneş batar.
Demir döşeğe yaslanıp,
Dalaş olur tañ vakti,
Düz yerde sefer eder gece boyu,
Senin gibi olsun han denen!
Abılay'ın devamı,
Hakkını verir elması.
Sana dirgen? Olur, hak.
Cahilliğın damgası.
Bir Allah'tan dileyen,
Sen kurtsun, bir sahibin.
Bağlı olmadan başkasına,
Ağzını ay için bileyen,
Ay, kibirli kabilem,
Azısı altı karışım.
Kardeşinin arı için,
Kara bala isteği için,
Düşmanla hep yarıştın,
Erligiñ, halka ait namusum!
...Düşman kalabalık, düşmanın çok.
Yaralar canını ok,
Daha nelerini yaktı ateş.
Gelmiştin alev olup,
Gidiverdin serap oldun!
Hazret verdi değerli atam.
Şiirin kaldı parıldayan.
Bazen birine haykırdı,
Gülüp yattı bozkırın.
Güneş ardından güneş geçti.
Tanrım verdi dileğimizi,
Parçaladık karanlığı.
Un ufak ettik azabı,
Atı canlandırıp azatlık günü.
Kin ve öçle beden doldu,
O zaman uyandıran yüreği,
O, sensin göğe yükselen,
O, sensin ebedi ölmeyen.
Ey, han efendim, han sultanım!
Sizin bilmediğın bir elden,
Hoplara zıplaya çıkagelseniz,
Kalabalığı yarıp geçen kızıl atla,
Yolunu bekler dururum.